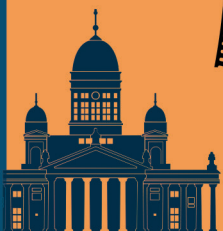

**SIMO
PENTTILÄ**

**NAISTEN
VALSSI**

Naisten valssi

Simo Penttilä

Naisten valssi

SAGA Egmont

Naisten valssi

Copyright © 1962, 2023 Simo Penttilä and SAGA Egmont
All rights reserved

ISBN: 9788727173948

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

1

Sade pieksi Helsinkiä niin rankkana, että ikkunan ääressä seisoessani saatoin vain vaivoin erottaa Tuomiokirkon tornin. Tosin Säätytalon puistikon keväisen vehmaat puutkin rajoittivat näkyvyyttä, mutta pahimman haitan aiheutti yllättäen puhjennut myrsky.

Matalapaine masensi mielialaa, mikä ei muutenkaan ollut ylen korkealla.

Varatuomari Pentti Lehikko, päällikköni, oli toissapäivänä lentänyt johonkin lakimieskongressiin Tukholmaan, ja etuhuoneessa odotti puheilleni pääsyä ihan outo ja lisäksi – Jere Rassin kuvauksen mukaan – melko ikävän sävyinen nainen.

– Ei hän ruma ole, Jere kertoi minulle tullessani lounaalta toimistoon. – Mutta hermostunut ja kai muutenkin äksy. Ei suostunut kertomaan asiaansa minulle vaan vaati puhelumppanikseen Lehikkoa. Kun koetin olla hiukan leikkisä ja väitin, että olen halvempi kuin Lehikko, niin eikös vain tantta ärähtänyt synkästi, että ”sen näkee heti päältäkin.”

– Sinä tietysti hymyilit kohteliaasti.

– Ja vielä! Tunteet ne on minullakin. – Jere imaisi

sammunutta piippuaan, tuhahti, otti sen suustaan ja jatkoi: – En hymyillyt lainkaan vaan sanoin lyhyesti, että tuomari on ulkomailla ja että hänen sijaisenaan toimii maisteri Akseli Purto, joka ulkonäöstään huolimatta on suhteellisen selväjärkinen mies.

– Etkä sanonut!

– Kyllä sanoin. Ja sanoin lisäksi, että olet tavattavissa kohta kello kolmentoista jälkeen – mikäli et ole myöhässä.

– Mitä sinä sillä tarkoitit?

– Täti ymmärsi tarkoitukseni kysymättäkin.

Niin että nyt täti oli tuolla etuhuoneessa eikä ollut suostunut ilmoittamaan edes nimeään Jerelle.

Katselin sadetta vielä pari minuuttia ennen kuin avasin oven.

– Olkaa hyvä! kehotin neutraalin kohteliaalla äänellä tuntematonta, melko pyylevää naista astumaan Lehikon varsinaiseen ja minun tilapäisesti käyttämäni työhuoneeseen.

– Purto, esittäydyin tavanomaisesti.

– Saa kai tämän oven panna kiinni? nainen kysyi eikä odottanut vastausta. – Minä olen neiti Kaisa Määttönen.

– Ettekö haluaisi istuutua.

Neiti Määttönen istuutui kiittämättä. Minäkin istuuduin työpöydän ääreen odottamaan, että hän esittäisi asiansa, mutta kului tuokio, minkä aikana hän silmäili tarkkaavasti minua ennen kuin sanoi:

– Onko varmaa, että tämä meidän keskustelumme jää tähän huoneeseen ja ettei sitä levitetä kaupungille?

Olin loukkaantuneena jo huudahtamassa, että ”rakas neiti Määttönen!” Viime tingassa kuitenkin havaitsin, että se olisi ollut

täysin väärä tyyli. Sen vuoksi pudistin vakavana päätäni ja vakuutin:

– Lehikon toimistosta ei koskaan vuoda mitään. Ettekä kai te sitä paitsi olisi tullutkaan tänne, ellette olisi ottanut ennakolta selvää siitä, että meihin voi luottaa. Vai kuinka?

Hänen pyöreät kasvonsa olivat täysin ilmeettömät. Vain sylissä olevan käsilaukun levoton hypistely osoitti hermostuneisuutta.

Näytti siltä kuin hän olisi vakavasti pohtinut kysymystäni. Lopulta hän vastasi:

– Minä olen ollut Helsingissä niin kauan, etten enää luota juuri kehenkään. Ei täällä ole montakaan rehellistä ihmistä. Kyllä maisterikin tietää sen. – Hän piti lyhyen tauon. – Mutta kun en voi turvautua poliisiin, niin oli pakko tulla tänne. – Toinen lyhyt tuokio ennen jatkoa. – Tunnen rouva Kotatie.

Rouva Anna Kotatie, toimiston ja Lehikon asunnon monivuotinen uskottu siivooja oli siis hankkinut meille tämän uuden ja – ainakin alussa – hankalan asiakkaan, joka jöröydestään huolimatta alkoi kiinnostaa minua.

– Rouva Kotatie puolestaan tuntee meidät. – Otin työpöydällä olevasta kotelosta savukkeen, jota en kuitenkaan sytyttänyt. – Hän on osallistunut jopa tutkimuksiin.

– Tähän juttuun ei takuulla osallistu!

Tiukkuhuulinen suu melkein sylkäisi sanat.

– Ette siis loppujen lopuksi luota häneenkään? huomautin vain puolittain kysyvästi.

Neiti Määttönen katsoi minua suoraan silmiin.

– En minä luota edes arkkitehtiin! hän jyrähti synkästi.

– Arkkitehtiin?

– Niin. Arkkitehti Eero Nastolaan, jonka palveluksessa kuitenkin olen vajaan kuukauden kuluttua ollut viisitoista vuotta.

Nyt minun oli suorastaan pakko sytyttää savuke kootakseni tuon mitättömän touhun aikana ajatuksiani edes jonkin verran.

– Koskeeko teidän käyntinne täällä ehkä juuri arkkitehti Nastolaa?

Olin jo valmistautunut uuteen jyrähdykseen, mutta sen sijaan sainkin kuulla halveksivan hymähdyksen:

– Arkkitehti on aikamies, neiti Määttönen halveksi. – Jollei kohta 60-vuotias herra pysty huolehtimaan itsestään, niin ei siinä kukaan sivullinen voi auttaa. – Hän tuijotti jälleen minuun pienillä pistävillä silmillään. – Ja tuskin yrittäisin vaikka voisinkin! Mutta kysymyksessä ei olekaan arkkitehti vaan –

Kova kuori säröili hetken. Hillittyään liikutuksensa hän jatkoi:

– Tarja! – Hän huokasi syvään. – Arkkitehti Nastolan tytär.

Itsekseen palava savuke oli polttaa sormiani, niin että heitin sen kiireesti tuhkakuppiin. Pentti Lehikko ei olisi koskaan unohtanut savukettaan. – Niskaanikin alkoi syyhyttää.

– Onko neiti Nastolalle tapahtunut jotakin?

Tuskin olin ehtinyt tehdä tuon kysymyksen, kun jo aavistin vastauksen:

– En minä muuten olisi täällä! Sanon suoraan maisterille, että en yhtään pidä nimismiehistä, poliiseista enkä tuomareista. Nämä tällaiset toimistotkin ovat liikaa kunnialliselle ihmiselle, mutta kun – kun Tarja –

Luoja kuinka minä sillä hetkellä toivoin, että Lehikko olisi ollut kotona.

Rusensin yhä käryävän savukkeen tuhkakupin laitaan. Sitten sanoin hiljaa:

– Koettakaa toki rauhoittua, neiti Määttönen.

Äsken sanoja tapaillut nainen miltei hätkähti.

– Rauhoittua! hän toisti äänessään katkeruutta. – Äiditön tyttö parka valvoo yöt ja itkee päivisinikin, ja minun muka pitäisi rauhoittua. – Katkeruus vivahti kiukkuun hänen jatkaessaan: – En minä tarvitse maisterin neuvoja enkä apua vaan neiti Tarja, jonka vuoksi minä olen tässä sateessakin tullut tänne.

Neiti Määttösen puhetapa alkoi ihan väkisin hiukan harmittaa minua. Lehikko kykenee aina ottamaan kaikki asiat kylmästi ja rauhallisesti, mutta minä nähtävästi olen herkempi luonne. Sanoin sen vuoksi melko jäyhästi:

– Nuorten tyttöjen –

– Tarja-neiti on 23-vuotias!

– Se ei paljon muuta asiaa, sillä myös nuorten naisten kyyneleet kuivuvat tavallisesti aika nopeasti. Tämä toimisto ei tutki esimerkiksi rakkaussuruja. Niistähän 23-vuotiaiden neitosten kyyneleet useimmiten aiheutuvat.

Tällä kertaa Kaisa Määttönen mitteli minua nappisilmillään kuin temppuilevaa apinaa.

– Oletteko te todella oikea maisteri? hän sitten kysyi. Ja – luoja paratkoon – ymmärtääkseni vallan vilpittömästi.

– Olen kyllä. – Puhuin äskeistä jäykemmin. – En yksinkertaisesti vain käsitä –

– Käsitättekö te ehkä tätä?

Hän kaivoi käsilaukustaan 6,35 millin pistoolin, jonka varovasti asetti eteeni pöydälle.

– Belgialainen niin sanottu baby browninki, vastasin asiantuntevasti. – Mistä tämä on kotoisin?

– Neiti Tarjan yöpöydän laatikosta. – Kaisa Määttönen niiskautti kodikkaasti. – Juuri tuo pyssy sai minut tänään liikkeelle. – Hänen äänensä koveni. – Kyyneleet eivät jätä jälkiä, mutta pyssy jättää.

– Onko se ladattu?

– En minä tiedä. En ole uskaltanut kopeloida mokomaa kapinetta.

Piipussa ei ollut panosta. Irrotin makasiinin. Siinä niitä oli kuusi.

Laskin browningin takaisin pöydälle, nyökkäsin neiti Määttöselle ja menin etuhuoneeseen.

Jere oli parastaikaa kahvinkeittopuuhissa ja katsahti minuun pitkään ja pilkkaa epäillen kun pyysin häneltä puhdasta piipunrassia.

– Jos aiot rassata sen tantan kurkkua, hän sitten kuiskasi, – niin siihen välttäisi käytettykin.

En ryhtynyt väittelemään Jeren kanssa vaan palasin Lehikon huoneeseen.

Taivutin rassin kaksinkertaiseksi. Kun vedin sen pistoolinpiipusta, se ei enää ollut lainkaan puhdas.

Neiti Määttönen oli ilmeisen jännittyneenä seurannut puuhiani, jotka – tunnustan sen suoraan – itsestänikin tuntuivat melkein luvattoman amatöörimäisiltä.

– Onko pistooli ollut kauankin neiti Nastolan hallussa? – Yritin olla mahdollisimman asiallinen. – Ja onko hänellä aseenkantolupaa?

– Ei se ole Tarjan, neiti Määttönen torjui, – vaan arkkitehdin.

– Olette siis nähnyt tämän saman ase ennenkin?

– Viidessätoista vuodessa näkee yhtä ja toista.

– Kuinka te osasitte etsiä sitä juuri neiti Nastolan yöpöydän laatikosta?

– Höh! Kaisa Määttönen jälleen halveksi. – En minä pyssyä etsinyt vaan nervonusta, jota olin ottanut Tarjaa varten arkkitehdin lääkehyllyltä.

– Arkkitehdillä on oikein lääkehylly? Onko hän kovin sairaalloinen?

– Hyvin usein neuvottelujen jälkeen.

Neiti Määttösen lausumana sana neuvottelu lehahti viemärinhajuiselta.

Ojentauduin tuolissa, joka ei oikein sopinut minulle koska se oli asennettu Lehikkoa varten. Minusta tuntui, että keskustelu polki paikallaan. Päätin iskeä suoraan asiaan ja kysyin:

– Minkä vuoksi te toitte pistoolin tänne?

Se oli pieni, mutta pöydällä edessäni se – tietysti kuvittelin – oli ikävästi pahanenteinen.

Kaisa Määttönen näytti käyntinsä aikana nyt ensimmäisen kerran epävarmalta.

– Sen vuoksi, että Tarja toissapäivänä ampui sillä autotallissa, hän lopulta vastasi. – Satuin olemaan talon pihalla ja pelästyin niin, että polvet ihan nytkähtivät.

– Kysyittekö neiti Nastolalta tuollaisen harjoittelun syytä?

– Ei hän kuitenkaan olisi vastannut!

Olin katselevinani neiti Määttösen istuimen takana olevaa seinäalmanakkaa, mutta pidin häntä samalla salavihkaa silmällä.

– Olen jostakin syystä saanut sen käsityksen, että te olette hyvissä väleissä neiti Tarjan kanssa, sanoin ikään kuin mietteissäni. – Ettekä te luullakseni tuonut pistoolia tänne vain sen vuoksi, että neiti ampui sillä autotallissa. – Talossa ei kai asu muita?

Neiti Määttönen pudisti päätään.

– Ei asu, hän vahvisti. – Arkkitehti rakennutti sen omaan käyttöönsä. Se onkin aivan liian suuri, kahdeksan huonetta, kun meitä ei ole kuin kolme henkeä. – Ei ole rouvaakaan.

– Mutta miksi te toitte pistoolin tänne? toistin äskeisen kysymyksen. – Miksi ette jättänyt sitä yöpöydän laatikkoon?

Jälleen samaa epävarmuutta silmissä kuin äsken. Odotin puolestani mykkänä selitystä. Lopulta Kaisa Määttönen laukesi. Vaistomaisesti hän alensi ääntään vihdoinkin vastatessaan:

– Pelkäsin, että Tarja harjoitteli ampumista – tappaakseen ihmisen!

Vaikka rohkenenkin väittää, että minulla on melko käyttökelpoinen valtiotieteen maisterin järjenjuoksu, niin sillä hetkellä totisesti häkellyin.

– Tarkoitatteko te tosissanne, että neiti Nastola suunnittelee murhaa? minunkin ääneni madaltui yllätyksen paineesta. – Yksi laukaus autotallissa –

– Kaksi! Kaisa Määttönen korjasi.

– Kaksi laukausta autotallissa ei vielä todista sitä.

Olenhan toki minäkin räiskinyt browningilla enkä silti ole edes ajatellut surmata ketään.

Kaisa Määttösen silmissä ei enää ollut vähäisintäkään epävarmuutta, kun hän taas tarttui käsilaukkuunsa, jonka tavarapaljouden keskeltä lopulta löysi kokoon taitetun paperilapun. Hän ojensi sen minulle ja sanoi:

– Löysin pyssyn lisäksi pöytälaatikosta suojaliinan alta tämän kirjeen. Lukekaa se kaikessa rauhassa, maisteri. Kyllä minä tiedän, ettei ole oikein hienoa lukea vieraita kirjeitä, mutta tällä hetkellä en vähääkään piittaa hienoudesta. – Hän tyrkytti

kiivaasti paperia. – Lukekaa, niin ehkä alatte tajuta, minkä tähden tulin tänne!

Luonnollisesti minä luin. Oikaisin varovasti kirjeen ja luin seuraavaa:

Kai neiti Tarja Nastola vielä muistaa Adlonin tanssiaiset? Varmasti neiti Nastola muistaa myös naisten valssin. Se oli ihana tanssi illalla, jota seurasi ihana yö. Neiti Nastola oli yöllä kyllä hiukan väsynyt. Mahdatteko muistaa automatkastammekaan mitään? Muistatteko levyjä, joita soittelimme yhdessä? Ettekö? Sen seikan voi helposti korjata. Katselkaapa oheista valokuvaa! Minulla on niitä useampiakin! Mutta palataan asiaan toisella kertaa. Mikä meidän on siihen palatessa! Tehän olette täysi-ikäinen ja Teillä on tarpeeksi rahaa. Soitan Teille jonakin päivänä. Olkaa puhelimessa ystävällinen kavaljeerillenne, joka sanoo olevansa

Lenni Harto.

Luin koneella kirjoitetun kirjeen toistamiseen ja sitten kolmannenkin kerran. Neiti Määttönen odotti äänettömänä reagoitiani. Kysyin hitaasti:

– Pöytälaatikossa ei tietystikään ollut valokuvaa?

Neiti Määttönen pudisti päätään.

– Nimi on varmasti tekaistu. – Taitoin paperin jälleen. – Neiti Nastola kuitenkin luullakseni on arvannut, kuka kirjeen lähetti.

– Niin kai, Kaisa Määttönen myönsi. – Miksi hän muuten harjoittelisi ampumista.

– Jos mieli meidän tutkia tätä kiristysyritystä, niin teidän olisi jätettävä sekä pistooli – varmuuden vuoksi – että kirje

tänne. Mutta mitä neiti Nastola sanoo huomattaessaan, että yöpöydän laatikko on tyhjä?

– Hän on Turussa, Kaisa Määttönen vastasi. – Hän viipyy siellä ensi viikon maanantaihin.

– Siis kuusi vuorokautta, nyökkäsin itsekseni. – Kuusi vuorokautta aikaa perehtyä naisten valssiin.

2

Toukokuinen taivas oli seuraavana päivänä heleän kirkas. Vanha Kruununhaka uhosi aloittelevan kesän keveyttä. Säätytalon puistikon puiden lehdet suurentuivat ihan silmissä. Ilman tuoksu toi mieleen tuoreen kypsän omenan.

Toimistossa tuoksui rouva Kotatien kiillotusvaha ja Jere Rassin kahvi. Hän keitti komerossa parastaikaa aamun kolmatta pannullista.

Istuin ajatuksiini vaipuneena oman työpöytäni ääressä. En enää ollut Lehikon huoneessa, sillä hänen piti tulla kohta.

– Valmis! Jere karjaisi komerossa. – Vaikka ei olekaan fortista.

Siirryin turtuneena seuraan, jota Jere aina aamuisin tarjoaa auliisti. Istuutuessani hän sanoi:

– Olen pohtinut täti Määttösen tarinaa. Minusta se heilahtelee.

Jeren kasvoista näin, että hän oli vakavissaan. Herätessäni olin hiukan katunut, että olin kertonut hänelle eilisestä

kohtaamisesta. Mutta nyt en katunut enää, sillä Jerellä on paljon enemmän järkeä kuin päältä päätellen saattaisi kuvitella.

Tyhjensin kuppini ja kysyin:

– Missä suhteessa? Minun mielestäni se oli aivan looginen.

– Jos nuori kaksikymmentäkolmevuotias nainen ampui kiristäjän, niin se tapahtuisi spontaanisti. – Jere alkoi sytytellä piippuaan. – Tädin kertoman mukaan tyttö harjoitteli ampumista. Silloinhan kysymyksessä olisi harkittu murha! Ja se taas ei mahdu minuun, herra maisteri.

– Riippuu valokuvasta, minä sanoin. – Vähänkö täällä Helsingissä on näppäilty riettaita kuvia, puhumattakaan Tukholmasta tai Amerikasta. Muistat kai sen ulkomaalaisen ukkelin, joka houkutteli tyttöjä hotelliin? Kannattavaa hommaa, väittävät asiantuntijat, niin kuin pornografia yleensä.

Jere kohautti olkapäitään. Hän ei täysin hyväksynyt kantaani.

– Herra Lenni Harto, hän sanoi, – saattaa kyllä olla sen alan miehiä. Se on hyvinkin mahdollista. Enkä minä lainkaan epäile, että nimimerkki Harto on samalla kiristäjä. – Minä vain epäilen tädin kertomusta tytön ampumaharjoittelusta.

Keskustelumme tyrehtyi kun eteisen ovi avautui reippaasti ja varatuomari Pentti Lehikko astui inhottavan virkeänä huoneeseen.

– Huomenta! hän tervehti ovensuusta. – Ja kahvia! Vasta kahvin jälkeen kaikki skandaalit.

Jere jouduttautui kallistamaan pannuaan. Minä yritin hymyillä.

Sitten syntyi väkisinkin hiljaisuus, johon kyllästyneenä Lehikko sanoi:

– Täällähän on ihan hautajaistunnelma! Korkea päällikkö tulee nuortuneena ja pirteänä ulkomailta todetakseen, että

Varatuomarin harmaat aivosolut aktivoituvat
kirstystapauksen äärellä!

Keväisenä sadepäivänä varatuomari Pentti Lehikon toimistoon ilmestyy epäluuloisesti käyttäytyvä neiti Kaisa Määttönen. Hän kääntyy Lehikon puoleen löytämänsä kirstyskirjeen takia, mutta hyvin pian tapaamisen jälkeen hänet löydetään murhattuna. Kun myös valokuvaaja Birger Renkanen kuolee väkivaltaisesti kotonaan, varatuomari Lehikko tunnistaa, että kuolemantapaukset liittyvät toisiinsa. Mutta miten, ja mitä tekemistä kirjeessä mainitulla Naisten valssilla on kaiken kanssa? Jäljet johtavat pian arkaluontoisten valokuvien ja konnamaisen kirstytyksen vyyhtiin, jonka vain varatuomari kumppaneineen voi selvittää.

Lehikko ratkoo kiperää valokuva-arvoitusta tunnelmallisessa 1960-luvun Helsingissä. Aito salapoliisiromaani on Lehikon tutkimuksista kertovan sarjan kolmas osa.

Uuno Hirvonen, kirjailijanimeltään **Simo Penttilä** (1898–1971), oli suomalainen kirjailija, joka kirjoitti viihteellisiä seikkailuromaneja sekä käsikirjoitti jännityselokuvia. Penttilän tunnetuimpia teoksia on Punavyö-sarja (1958–1971). Hänet palkittiin Pro Finlandia-mitalilla vuonna 1959.